

MEG HICKLING

ce le spunem copiilor și adolescenților despre sex

CĂRȚI BUNE PENTRU PĂRINȚI BUNI

HUMANITAS

Cuprins

Cuvânt înainte	9
Prefață la prima ediție	12
Partea întâi. Ce trebuie să știe copiii dvs. și când	
Să stăm de vorbă	17
Grupa de vârstă 2–4 ani: gândirea magică	30
Grupa de vârstă 5–8 ani: umorul de toaletă	50
Grupa de vârstă 9–12 ani: dezgustații	65
Grupa de vârstă 13–18 ani. Adolescenții: cei care nu știu că nu știu	94
Adultul matur sexual	110
Cum devii însărcinată fără să faci sex	118
Partea a doua. Întrebările copiilor	
Cum răspundem fără ocolișuri la întrebările copiilor	125
Partea a treia. Cum ne ajutăm copiii să rămână sănătoși	
Adolescentul activ sexual	147
Bolile cu transmitere sexuală (BTS)	153
Ce se întâmplă în cabinetul medicului	163
Partea a patra. Cum le comunicăm copiilor valorile noastre	
Valorile familiale	171
Educația sexuală, familia și religia	179
Concluzie: celebrarea diversității	185

Partea întâi

CE TREBUIE SĂ ȘTIE COPIII DVS. ȘI CÂND

Să stăm de vorbă

«Ora asta a fost frumoasă și am aflat o mulțime de chestii despre care n-am știut nimic înainte.»

«Mă bucur totdeauna când am oră cu tine. Nu mă plictisesc. Îți mulțumesc.»

«Cred că ar trebui să vorbești mai mult despre sex ca să înțeleagă oamenii mai bine subiectul.»

Cu mai mulți ani în urmă, discutam despre sănătatea sexuală cu o grupă de copii de 10–11 ani. Când am început să le explic că penisul intră în vagin ca să ducă spermatozoizii la ovul, băieții au început să se agite și să discute, vizibil interesați:

— Am văzut treaba asta într-un film, e scârbos de tot! Întâi trebuie să-ți dai jos toate hainele, după aia te urci pe fată și o strângi cât poți de tare.

— Îți dai seama cum e dacă nimerești peste una mai grea de cap?!

În cele din urmă, și-au ațintit privirile către mine și unul dintre ei a spus:

— Ce bine-ar fi dacă băieții ar avea chestia elastică, atunci n-ar mai fi nevoie să te atingi de fată, o stropești numai, cum fac pompierii cu furtunul, și gata, ai făcut copilu'!

Din clipa aceea am început să privesc educația sexuală ca pe o «chestie elastică». Mulți părinți nu beneficiaseră de nici un fel de informații oferite de părinți, de școală sau de Biserică nici când erau ei înșiși elevi, nici când ajunseseră la maturitate, așa că aveau nevoie de o anumită «elasticitate» a cunoștințelor și a experienței

acumulate, pentru a le pune la dispoziția copiilor lor. Informația trebuie să fie la rândul ei elastică: simplă la început, nu prea stufoasă, rezumându-se la strictul necesar în anii de grădiniță, dar capabilă să se «întindă» pe măsură ce copiii cresc, în clipa când pun întrebări sau dacă devin victimele unui abuz.

Întâlnesc foarte rar părinți care nu *vor* să vorbească despre sex, dar întâlnesc foarte des părinți care nu știu *cum* să vorbească despre sex. Sper ca această carte să vă ajute să începeți, dar și să continuați să discutați și să învățați lucruri noi.

NUMIREA PĂRȚILOR CORPULUI – PRIMUL PAS ÎN COMUNICARE

Toți părinții, chiar dacă nu se exprimă explicit, le transmit copiilor mesaje legate de sex încă de când aceștia vin pe lume. Mesajele nonverbale, atingerea, îngrijirea de zi cu zi, expresiile feței și acțiunile noastre, toate oferă sugarului sau copilului mic o cantitate uriașă de informații despre sănătatea sexuală.

Ar fi bine ca părinții să poată numi organele genitale cu aceeași naturalețe cu care numesc, de exemplu, umerii. Gândiți-vă cum îi învățăm pe copii să vorbească: «Uite nasul, uite bărbia, uite buricul...» După care sărim tocmai la genunchi! Sau folosim cuvinte din vocabularul bebelușilor, cum ar fi «pi-pi» ori «ca-ca», sau cuvintele nostime, transmise din generație în generație în familia fiecăruia și a căror semnificație numai noi o cunoaștem.

Trebuie să învățăm cu toții anumite cuvinte și să exersăm folosirea lor. Când am început să țin ore copiilor de vârste mici, obișnuiam să spun așa: «Și acum o să vă învăț cum e politicos să-ți numești organele genitale: *penis* este cuvântul politicos...» Toți copiii mă priveau oarecum intrigati și-mi spuneau: «Cred că ai mei sunt cam nepoliticoși, pentru că-i spun puță» sau «Bunică-mea e sigur nesimțită fiindcă îi spune cocoșel.»

Mi-am schimbat între timp modul de predare. Acum le numesc cuvinte *științifice*: penis este, prin urmare, denumirea ști-

intifică... În felul acesta o scăpăm basma curată pe bunica, pentru că pe vremea ei astfel de denumiri nu se învățau la școală și nici în altă parte. Dacă în casa în care ați crescut n-ați auzit aceste denumiri, aveți nevoie de un pic de exercițiu. Repetați cu voce tare de cincizeci de ori cuvântul penis în timp ce dați cu aspiratorul și rugați-vă Domnului ca nu cumva vecina să se pregătească să sune la ușă tocmai atunci!

Începeți să denumiți așa organele genitale încă din ziua în care se naște copilul dvs.: «Hai să spălăm penisul» sau «Hai să spălăm vulva». Când copilul va fi suficient de mare ca să întrebe «De ce băieții au penis și fetele vulvă?», nu vă veți mai simți stânjeniți. Pe măsură ce copilul dvs. devine capabil să înțeleagă mai multe lucruri, îi puteți oferi informații mai complexe, cum ar fi: «Penisul e făcut ca să ducă spermatozoizii la ovul pentru a face un copil. Prin el poate să treacă și urina, care ajunge în toaletă, dar nu e neapărat nevoie să ai penis ca să urinezi.»

POVEȘTI ADEVĂRATE

Odată am primit un telefon de la un domn care mi-a cerut niște sfaturi legate de educația copiilor lui – un băiețel de nouă ani și o fetiță de zece. Între altele, mi-a spus: «Ei, Meg, sigur că i-am învățat deja unele lucruri. De exemplu, fetița știe că are păsărică și băiețelul că-l are pe Domnul Pistol.»

Mi se pare mie, sau nu sunt tocmai astea denumirile științifice?!

După încheierea unei ședințe cu familia, o mămică a venit la mine și mi-a povestit, răsând, o întâmplare cu soțul ei, care e un om foarte pudic. Când a descoperit că ea folosea în discuțiile cu fetița lor de patru ani denumirile științifice pentru organele genitale, a chemat-o deoparte și i-a șoptit: «Nu-ți dai seama că dacă o înveți cuvintele astea... o să le folosească?»

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Există două tipuri de sfaturi învechite și periculoase, și eu îi sfătuiesc pe părinți să nu le mai ia în seamă acum, la cumpăna

dintre secole. Primul este să nu spui nimic unui copil până când nu întreabă singur. «Dacă nu întreabă, înseamnă că nu e pregătit să afle» spun cei mai în vârstă. Din păcate, există copii care nu vor întreba niciodată anumite lucruri. Pun întrebări amănunțite despre rachete spațiale, dinozauri sau luptători Ninja, dar nu și despre propriul corp și sănătatea sexuală. Pentru alți copii, tăcerea părinților devine un mesaj profund din care trag concluzia că subiectul neexprimat e tabu. «Ai mei nu vor să vorbească despre *asta*, înseamnă că e ceva rău și o s-o încurc dacă aduc vorba despre *asta* sau pun întrebări.» Altă posibilitate este ca cineva să-i fi dat vreo explicație, iar copilul să fi acceptat acea versiune, fie ea adevărată sau falsă.

Întâlnesc deseori părinți care îmi spun: «Vreau să fiu cel (cea) dintâi care-i vorbește copilului meu despre adevărurile vieții.» Ei bine, dacă vreți să fiți primii, nu așteptați întrebările, ci treziți-le, exprimați-le și nu uitați să le însoțiți de valorile morale pe care le împărtășiți și de învățăturile religiei în care credeți. Copiii au nevoie de repere și apreciază limitele rezonabile.

POVEȘTI ADEVĂRATE

O mămică mi-a povestit că așteptase în zadar, când fiul ei era la grădiniță, ca el s-o întrebe cum se fac copiii. A așteptat și în anii de școală primară, dar tot nu i s-a pus întrebarea. În cele din urmă, când băiatul împlinise deja 13 ani și era pe cale să intre la liceu, s-a hotărât să aibă o discuție cu el. Într-o seară i-a spus: «Vreau să știi că o să-ți răspund la orice întrebare pe care simți nevoia să mi-o pui, oricât de dificilă ar fi!»

După o lungă tăcere, băiatul îi zise: «E adevărat că lipiciul se face din oase de cal?»

Al doilea tip de sfat învechit și periculos este: «Spune-i copilului numai ceea ce crezi tu că e necesar să știe în momentul respectiv.» Părinții subestimează întotdeauna ceea ce e *necesar* să știe copilul lor. Eu îi sfătuiesc mai în glumă, mai în serios să discute până când copiii încep să caște de plictiseală!

Este imposibil să-i spui *prea mult* unui copil; el absoarbe doar informațiile de care simte că are nevoie în acel moment. Asta e supărător pentru unii părinți. Ei dau răspunsuri complete la întrebările copiilor și răsufă apoi ușurați: «Slavă Domnului, am terminat definitiv!» Peste două zile descoperă că băiețelul sau fetița lor n-a reținut totul sau a înțeles greșit ce i-au spus și totul trebuie reluat de la capăt... Lăsați discuțiile deschise, fiți oricând pregătiți să vorbiți cu copilul și chiar încurajați-l să revină asupra subiectului ori de câte ori dorește.

Într-o lume ideală, matură din punct de vedere sexual, orice adult ar trebui să poată răspunde la întrebările copiilor cu informații științifice și de sănătate. De multe ori însă, părinții se scuză astfel: «Părerea mea este că tații trebuie să discute cu băieții, iar mamele cu fetițele.» Nici vorbă! Cel mai bine ar fi ca amândoi părinții să poată vorbi copiilor de ambele sexe cu aceeași ușurință. Nu există nici un motiv ca tații să nu poată explica ce este menstruația, iar mamele ce sunt ejaculările nocturne. Părinții unici, mai ales, trebuie să poată oferi răspunsuri referitoare la ambele sexe. Nu e în ordine să spui «Nu știu, pentru că nu sunt de același sex cu tine». Căutați cărți și videocasete, vorbiți cu medicul școlii sau cu oricine vă poate ajuta și împărtășiți copilului dvs. informațiile dobândite astfel. Pe de altă parte, e perfect acceptabil să-i spuneți copilului: «Nu știu, dar hai să căutăm răspunsul împreună.»

ȘI BUNICII POT DA EXPLICAȚII DESPRE SEX

Întâlnesc deseori bunici care-mi spun că le-ar plăcea foarte mult să discute cu nepotul lor (din dorința de a-l educa mai bine decât pe părinții copilului) și care vor să participe la întâlnirile mele cu părinții din școlile elementare. Mulți dintre ei îi supraveghează pe copii după școală, când ambii părinți sunt încă la serviciu, sau chiar își cresc nepoții la domiciliul lor.

Cine să răspundă la întrebările copilului venit de la școală? Bunicul și bunica se simt deseori onorați să le asculte, dar, asemenea părinților, nu prea știu ce anume să spună sau cât. Unii dintre ei mi s-au plâns că e dificil să abordeze subiectul cu părinții copilului; pe de altă parte, bunicii știu că dacă recurg la obișnuita și vechea strategie «Întreab-o pe mama ta», copilul nu va primi neapărat un răspuns.

Sunt întotdeauna încântată să descopăr bunici atât de preocupați de sănătatea și siguranța nepoților. După ce îmi ascultă prezentarea, obișnuiesc să-mi spună: «Am învățat o mulțime de lucruri în seara asta... De ce nu existai și când eram eu copil?» În ceea ce mă privește, îi încurajez să răspundă la întrebări, să se instruiască și să-i mai instruiască și pe părinți, copiii lor, să-și manifeste în văzul întregii familii entuziasmul și încântarea față de atitudinile sănătoase. E minunat să-i auzi pe copii spunând în clasă: «Da, bunica mi-a vorbit despre știința corpului» sau «Bunicul mi-a citit o carte despre corpul omenesc». În astfel de momente, simt nevoia să strig: «Toată lumea în cor, de trei ori bravo pentru bunici!»

PRIMIȚI ÎNTREBĂRILE CU BUNĂVOINȚĂ

Fie că sunteți părinte sau bunic, încercați să rețineți că nu trebuie să vă înfuriați când copiii pun întrebări, indiferent cât de greu vă este să răspundeți sau cât de mare e șocul. Lucrul de care se tem copiii cel mai mult este furia părinților. Dacă pe moment nu știți ce răspuns să dați, spuneți cam așa: «Trebuie întâi să mă gândesc, îți promit că o să discutăm după ce terminăm masa (sau altcândva)». Și vă rog, nu țineți pumnii strânși în speranța că va uita de întrebare. Dacă nu mai întreabă, amintiți-i dvs. de promisiune și încercați să-i explicați de ce v-a cuprins stânjeneala: «Părinții mei n-au discutat niciodată cu mine astfel de lucruri,